

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՔԱՐՈՋ ԾՆՆԴԵԱՆ

«Ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեալին»:
(ՀՈՒԿԱՍ Բ. 7)

Սուրբ Ծննդեան տօնը մեծամեծ դասեր կը պարունակէ, ու շատ մը խորհրդածութիւններու կը մղէ մեզի: Մարիամի և Յովսէփի նազարէթէն Բեթղեհէմ գալը՝ ապացոյց է անոնց հնազանդութեան: Նորածին Փրկչին չքաւորութիւնն ու ամէնքէն լքուած վիճակը՝ աշխարհի ճոխութեանց անձնատուր չըլլալ ու մեր վիճակին համակերպիլ կը սորվեցնեն մեզի: Հրեշտակներուն օրհներգութիւնն ու հրաշալի աստղին երևումը՝ այդ աստուածային Մանուկին ամենակարողութիւնը կը յայտնաբերեն: Հովիւներուն ու մօզերուն այցելութիւնն ու երկրպագութիւնը՝ երկրպագութեան և սիրոյ մեր պարտականութիւնը կը յիշեցնեն՝ հանգէպ Աստուծոյ, որ այնքան սիրեց մեզի: Բոլոր այս խորհրդածութիւններն անշուշտ ընտանի են մեզ, վասնզի անոնցմով ներշնչուած ենք թէ՛ կրօնական դաստիարակութեամբ և թէ՛ եկեղեցիին բեմէն մեր լսած քարոզներով. այս խորհրդածութիւնները ներկայացած են նաև մեր միտքերուն ամէն անգամ՝ երբ աչքէ անցուցած ենք Ս. Աւետարանի էջերը: Ու հարկաւ մեր յափշտակուած հոգիները ի տես Քրիստոսի հրաշալի ծննդան մղուած են առաքինական գործերու, աղօթքի ու քրիստոնէական պարտականութեանց կատարումին:

Այսօր մեր Տիրոջ ծննդեան այս Սըրբալայրին մէջ, ուր անձամբ ներկայ գլուխուելու երջանիկ բախտը ունինք, կ'ուզէի որ ուշադրութիւն դարձնէք այն խօսքին վրայ, զոր բնաբան ընտրեցի քարոզիս. «Ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեալին»։ Անոնց տեղ չի կար իջեալին մէջ: Այս քանի մը բառերը երեան կը բերեն Հրեաներու տըմարդի խտասրտութիւնը, երեան կը բերեն նաև Հրեաներէն տարբերութիւն չունեցող քրիստոնեաներուն ապերախտութիւնն ու յանցաւոր անտարբերութիւնը:

Ս.

Արեւելքի ժողովուրդներուն մէջ, ինչպէս մինչև այսօր, ասկէ առաջ ալ նուիրական օրէնք մը եղած է հիւրասիրութիւնը, ըլլայ նոյն իսկ թշնամիներու համար: Արդ, այդ հիւրասիրութեան պարտականութիւնը զանց առնուեցաւ Մարիամի և Յովսէփի համար, հակառակ որ անոնք չափազանց յոգնած էին ու մտատանջ վիճակ մը ունէին Բեթղեհէմ հասած ժամանակնին: Հակառակ որ ի տես ամենասուրբ Կոյսին պէտք էր որ մարդասիրութեան ու կարեկցութեան զգացումներով լեցուէին Բեթղեհէմի կիներուն սիրտերը: Հակառակ որ Մարիամի ու Յովսէփի ծննդավայրը Բեթղեհէմ քաղաքն էր, ու անկարելի էր որ Բեթղեհէմցիներուն ծանօթ չըլլային անոնց անունները, և աղգականներ ու բարեկամներ չունենային այնտեղ: Եւ սակայն դուռ մը անգամ չբացուեցաւ, ներս առնելու և հիւրասիրելու համար զանոնք: Իջեալ նոյն իսկ, որ Արեւելքի մէջ ճամբորդներու առջև բաց է միշտ, գոցեց իր դուռները անոնց երեսին. «Զի ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեալին»: Եւ Մարիամ ու Յովսէփ ստիպուեցան զիջերը անցընել քաղաքէն դուրս, միին ու խոնաւ քարայրի մը մէջ, որ ձմրան եղանակին իբրև պատշապարան կը ծառայէր հովիւներուն ու անոնց հօտերուն: Այդպիսի տեղ մը ահա ծնաւ աշխարհի Փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս:

Պիտի չփորձեմ Բեթղեհէմցիներուն այս անըմբռնելի տմարդութեան պատճառները փնտռել, թէ արդեօք ի՞նչ էին անոնք, անվստահութիւն, ժխտութիւն, եսասիրութիւն թէ վրէժխնդրութիւն. ասոնք կարեւորութիւն չունին այնքան, վասնզի Աստուած այսպէս նախասահմանած էր, և Մարիամ ու Յովսէփ անտրտունջ հնազանդեցան Աստուծոյ կամքին: Մենք միայն բաւականանանք սքանչանալով Յիսուսի ծնողաց համբերութեան ու անոնց առ Աստուած ունեցած վստահութեան վրայ. առաքինութիւններ՝ որոնք ետքէն պիտի վարձատրուէին հովիւներու և մօզերու այցելութիւններով:

Այսպէս եղաւ Յիսուսի Քրիստոսի աշխարհ գալը: Ան որ ստեղծած էր ամենայն ինչ ու բացարձակ տէրն էր տիեզերքին, Ան որ պարզեւած էր մարդուն կեանք, ա-

սողջութիւն, ստացուածք եւայլն, իր ծնած ժամանակ չի գտներ ո՛չ օրօրոց, ո՛չ ապաստանարան և ոչ ուրիշ յարմարութիւններ:

Բ

Ու հիմա, ներկայ ժամանակիս մէջ ուր կ'ապրինք, փոխուած են արդեօք իրերը եւ լաւագոյն ընդունելութեան առարկայ կ'ըլլա՞յ արդեօք Յիսուս: Հիմա կուտան Անոր այն տեղը, որուն իրաւունք ունի կատարելագէտ:

ա) Ձեռն խօսիր անշուշտ հեթանոսներուն մասին, որոնք չեն ճանչնար Յիսուսը, ոչ ալ անհաւատներուն մասին, որոնք կ'անարգեն ու կը հայհոյեն զԱյն: Բայց ինքզինքնին ճշմարիտ քրիստոնեայ համարողները ի՞նչպէս կը վարուին Անոր հետ: Ի՞նչ տեղ պահած են անոնք Անոր օրէնքներու պահպանութեան մէջ, իրենց կեանքին ու կենցաղավարութեան մէջ, իրենց աղօթքներուն ու պաշտամունքներուն մէջ: Ըստ երևոյթին այդպիսիները կը սիրեն ու կը յարգեն եկեղեցին, բայց հարցնենք թէ արդեօք Քրիստոս ներկայ է այնտեղ, արդեօք Անիկա կը թագաւորէ՞ մեր ընկերութեան ու ընտանիքներուն մէջ: Կը վախճանամ որ, ընդհակառակը, մենք ալ Բեթղեհէմի բնակիչներուն նման չենք ուզեր ընդունիլ Յիսուսը մեր մէջ, կը վախենք զԱյն մեր սիրտերէն, ու կ'արգելինք որ Անիկա թագաւորէ ու ազգէ մեր հոգիներուն վրայ:

Այո, այսօրուան քրիստոնեաներուն մէջ մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս չունի իր տեղը, տեղ մը՝ որ արժանի ըլլայ Աստուծոյ, մեր Արարչին ու մարդկային ազգի Փրկչին: Ու պէտք է հաւատալ թէ առանց Յիսուսի չեն կրնար երջանկութիւն ու յաջողութիւն ձեռք բերել, միութիւն ու խաղաղութիւն ունենալ ո՛չ ազգերը եւ ոչ անհատները:

բ) Այն տեղը զոր Յիսուս իրաւունք ունի գրաւելու և զոր այժմ քրիստոնեաները ի մեծ վնաս իրենց կը մերժեն Անոր տալ, այդ տեղը Փրկիչը կը գրաւէ՞ արդեօք մեր ընտանիքներուն մէջ: Քրիստոնէական օրէնքներով արդեօք կը կառավարուին անոնք: Կը կարդա՞ն անոնք Սուրբ Աւետարանը, ու կը պահե՞ն անոր պատուէրները: Արդեօք Յիսուս է որ կ'առաջնորդէ հայրերն

ու մայրերը իրենց զաւակներուն կըրթութեան ու գաստիարակութեան մէջ: Հաւատացէք որ այս տեսակէտով ալ մեր Տէրը իր տեղը չի գրաւեր մեր ընտանիքներուն մեծ մասին մէջ. Ոչ գոյ նմա տեղի յիշեւանին: Այո, Յիսուս չի թագաւորեր քրիստոնէական ընտանիքին մէջ, և երբ Յիսուս բացակայի անկէ, այլևս ո՞վ պիտի երաշխաւորէ ամուսիններու փոխադարձ սէրն ու հաւատարմութիւնը և զաւակներու բարեօք գաստիարակութիւնն ու հնազանդութիւնը: Ո՛րքան դժբախտ են այն ընտանիքները, որոնցմէ հեռացած է Յիսուս, ու չ'օրհնեք ու չ'ի պաշտպաններ զանոնք այլևս:

գ) Եթէ ընկերութենէն ու ընտանիքներէն անցնինք անհատներուն՝ ի՞նչ կը տեսնենք. բոլորովին շատերը հեռացած են Փրկիչէն ու չեն ճանչնար զԱյն, ու միշտ կը հայհոյեն ու կը նախատեն Անոր ճշմարիտ հետեւողները: Շատերն ալ բնաւ չեն խորհիր Աստուծոյ օրհին վրայ: Ամէնքը իրենց գործերուն և իրենց հաճոյքներուն անձնատուր՝ ժամանակ ու փափաք չունին Յիսուսի վրայ մտածելու: Այդպիսիները, անշուշտ, ճանչցած են Յիսուսը իրենց մանկութեան ժամանակ, ու պիտի յիշեն թերևս իրենց մահուան անկողինին մէջ, բայց հիմա որ և է տեղ չեն յատկացներ Անոր. Ոչ գոյր նմա տեղի յիշեւանին:

Մենք ալ, իբրև Յիսուսի Քրիստոսի անուշով մկրտուածներ ի՞նչ տեղ պահած ենք Անոր համար մեր հոգիներուն մէջ: Մե՞նք ալ արդեօք Անոր հետ կը վարուինք այնպէս՝ ինչպէս վարուեցան Բեթղեհէմի բնակիչները: Յիսուս առաջին տեղը կը գրաւէ՞ արդեօք մեր կեանքին մէջ, որուն արժանի է: Օրուան մէջ ո՞րքան ժամանակ կը նուիրենք Անոր: Անիկա կը պահանջէ որ առաւօտ և երեկոյ քանի մը պահեր աղօթենք իրեն, իսկ մենք կը հատուցանե՞նք մեր այդ պարտքը: Եկեղեցիին զանգերը կիրակի ու տօն օրերը Աստուծոյ տունը կը հրաւիրեն մեզ: Մեր առողջութիւնը թոյլ տուաւ մեզ երկար պտոյտներ կատարել երէկ, ու թերևս գիշերն ալ թոյլ պիտի տայ երկար ժամանց մը ունենալ բարեկաֆերու և դրացիներու հետ, բայց չի ներեր որ ժամ մը գոնէ Եկեղեցիին մէջ անցընենք. ինչո՞ւ, որովհետեւ մեր սիրտերուն մէջ տեղ չունի Յիսուս. Ոչ գոյր

նմա տեղի յիջեանին: Յիսուս մեր սիրտերուն դուռը կը բախէ և կ'ուզէ ներս մտնել ու հոն բնակիլ, բայց մեր սիրտերը զբաղած են սնտոյի բաներով, աշխարհն ու սատանան տեղ բռնած են հոն, ու մենք չենք կրնար զանոնք հալածել, և Յիսուս չի կրնար ներս մտնել, վասնզի տեղ չկայ հոն իրեն համար:

Սուրբ Երանգեան տօնը Աստուծոյ գէպի մեզ ունեցած անսահման սէրը կը յիշեցնէ: Այո, Աստուած կը սիրէ մեզ ու կ'ուզէ երջանկացնել մեզի, բայց երբ մերժելու ըլլանք իր սէրը, այն ատեն պիտի զրկուինք իսպառ Անոր այցելութենէն: Բեթղեհէմ չուզեց ընդունիլ Փրկիչը, և Յիսուս անկէ ետք անգամ մըն ալ ոտք չկոխեց այնտեղ, ու իր հրաշքները, վարդապետութիւններն ու բարեգործութիւնները ուրիշ քաղաքներու մէջ կատարեց, ինչպէս կ'իմանանք Ս. Աւետարանէն:

Զգուշանա՛ք, որ ասանկ դժբախտութիւն մը մեզի ալ չպատահի: Յիսուս այսօր աշխարհ գալով կ'ուզէ այցելել մեզի, կ'ուզէ տեղ գրաւել մեր սիրտերուն մէջ: Պատրաստ ըլլանք ուրեմն զինք ընդունելու. վասնզի եթէ անգամ մը մերժենք, գուցէ այլևս չկարենանք ընդունիլ զինք, ինչպէս որ Բեթղեհէմ այնուհետեւ զրկուեցաւ Անոր այցելութենէն:

Աղօթենք ուրեմն այսօր, աղօթենք մեր բովանդակ կեանքին մէջ բոլոր անոնց համար, որոնք չեն ճանչնար կամ չեն ուզեր ճանչնալ Յիսուս Քրիստոսը: Թո՛ղ մարդացեալ Աստուածորդին, որ ծնաւ այսօր փրկելու համար աշխարհը, դարձի ու ապաշխարութեան շնորհը պարգևէ այդպիսիներուն: Աղօթենք մասնաւորապէս մենք մեզի համար, և ողբանք՝ եթէ մինչև այսօր մեր բարի և մարդասէր Տիրոջ համար չենք կըրցած արժանաւոր տեղ մը պատրաստել մեր սիրտերուն մէջ: Այն մսուրին առջև, որ իրեն իբրև օրօրան ծառայեց, և ուրկէ անուշ ժպիտ մը կ'արձակէ դէպի մեզ, երդում ընենք սրտանց սիրելու զինքն ու ծառայելու իրեն այսուհետեւ: Այո, առաջին տեղը յատկացնենք սիրտերնուս մէջ մեր քաղցր ու բարի Փրկիչին, ու բնաւ չկասկածինք թէ Ան ալ ի փոխարէն իր ընտրեալներու կարգին պիտի դասէ մեզ իր փառաւոր արքայութեան մէջ:

Մ. Ե. Ն.

ՊԵՏՔ Է ՔԱԼԵԼ ԵՐԱԶԻՆ

«Խնդրեցիք նախ զարթոյնալիս
Աստուծոյ...»: (ՂԱՍ. ԺԲ. 31)

Ճիշտ պիտի չըլլար անժամանակ եւ ուշացած համարել խորհուրդը այս պատգամին: Ոչ այն օրերուն, երբ աստուածային Վարդապետին քայլերը կը տանէին զինք իր վախճանին, իր Մեծ Զոհին, եւ ոչ այսօր, երբ այնքան հեռու կը զգանք մենք զմեզ, արքայութեան ստուերներուն իսկ նստելու: Իր առաքելութեան վերջին հանգրուանէն, իրեններուն հետ մտերիմ խօսակցութեան մը մէջ ըստած այս բառերը, խորունկ բեկումնէն կուգան իր փորձառութեան՝ իր ժողովուրդէն: Ինք Աստուծոյ արքայութեան քարոզութիւնը բերելու էր եկած մարդերուն: Ու երեք տարիներ չէին բաւած կարծես հասունցնելու համար կորիզը իր այդ խօսքին: Այդ էր ամբողջ խորհուրդը իր մարդեղութեան: Եւ ամէն հրաշք, ամէն բժշկութիւն Աստուծոյ արքայութեան ըզձանքը մատչելի դարձնող արարք մըն էր իրեն համար: Այս կը հաստատէ նաեւ վկայութիւնը աւետարանիչներու, ամէն անգամ որ կը կրկնեն — և միշտ բժշկութիւնէ մը, մարդկութեան տառապանքները ամոքող արարքներէ յետոյ, — «Երջէր ի քաղաքս և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան» (Մտթ. Գ. 27, Թ. 35): Ըսել ուզելով այսպէս, թէ այդ աշխարհը, մարմինէն, ասոր ցաւերէն ազատագրուած հոգիներուն երանութեան աշխարհն է: Եւ սակայն, այս բոլորին հակառակ, նոյն ժողովուրդը, դեռ քիչ առաջ ստիպել էր զինք Անմիտ Հարուստին առակը պատմելու, զայրոյթով մը՝ անոր կուրացած հեշտասիրութեան, նիւթապաշտութեան դէմ: Ու նոյն փորձառութեան արձագանգն է հիմա, որ տարբեր ձեւ ու տրտմութիւն կ'առնէ իր բառերուն և ձայնին մէջ, երբ կ'ըսէ իրեններուն. — «Բայց խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ, և այն ամենայն յաւելցի ձեզ»:

Ի՞նչ հարկ կրկնութեան, տալու համար պարունակութիւնը այդ արքայութեան: Անիկա խորունկ երազն է ամէն հոգիի:

Ճիշտ է որ թագաւորութեան մը խոր-